

Teismo praktikos rinkinys

BENDROJO TEISMO (aštuntoji kolegija) SPRENDIMAS

2016 m. kovo 17 d.*

„Deliktinė atsakomybė — Gyvūnų sveikata — Kova su paukščių gripu — Draudimas importuoti į Sąjungą sugautus laukinius paukščius — Reglamentas (EB) Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 139/2013 — Pakankamai akivaizdus teisės normų, suteikiančių asmenims teises, pažeidimas — Akivaizdus ir šiurkštus diskrecijos ribų nepaisymas — Proporcingumas — Rūpestingumo pareiga — Pagrindinių teisių chartijos 15–17 straipsniai“

Byloje T-817/14

Zoofachhandel Züpke GmbH, įsteigta Vėzelyje (Vokietija),

Zoohaus Bürstadt, Helmut Offenloch GmbH & Co. KG, įsteigta Biurštate (Vokietija),

Zoofachgeschäft – Vogelgroßhandel Import-Export Heinz Marche, įsteigta Heinsberge (Vokietija),

Rita Bürgel, gyvenanti Uthleben (Vokietija),

Norbert Kass, gyvenantis Altenbékene (Vokietija),

atstovaujami advokato C. Correll,

ieškovai,

prieš

Europos Komisiją, atstovaujamą B. Eggers ir H. Kranenborg,

atsakovę,

dėl ieškinio dėl žalos atlyginimo, kuriuo reikalaujama atlyginti žalą, kurią ieškovai tariamai patyrė nuo 2010 m. sausio 1 d. nustatius draudimą importuoti į Europos Sąjungą sugautus laukinius paukščius, numatytą iš pradžių 2007 m. kovo 23 d. Komisijos reglamente (EB) Nr. 318/2007, nustatančiame gyvūnų sveikatos reikalavimus tam tikriems į Bendriją įvežamiems paukščiams ir jų karantino sąlygas (OL L 84, p. 7), o paskui – 2013 m. sausio 7 d. Įgyvendinimo reglamente (ES) Nr. 139/2013, nustatančiame gyvūnų sveikatos reikalavimus tam tikriems į Sąjungą įvežamiems paukščiams ir jų karantino sąlygas (OL L 47, p. 1),

BENDRASIS TEISMAS (aštuntoji kolegija),

kuri sudaro kolegijos pirmininkas D. Gratsias, teisėjai M. Kancheva (pranešėja) ir C. Wetter,

kancleris E. Coulon,

* Proceso kalba: vokiečių.

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

priima šį

Sprendimą

Ginčo aplinkybės

Ieškovų apibūdinimas

- 1 Ieškovai *Zoofachhandel Züpke GmbH, Zoohaus Bürstadt, Helmut Ofenloch GmbH & Co. KG, Zoofachgeschäft – Vogelgroßhandel Import-Export Heinz Marche*, Rita Bürgel ir Norbert Kass yra Vokietijoje įsteigti arba gyvenantys gyvūnų pardavėjai, kurie verčiasi arba vertėsi, be kita ko, dekoratyvinių voljeruose laikomų sugautų laukinių paukščių, pavyzdžiui, papūgų, importu į Europos Sąjungą.

Dėl direktyvų 91/496/EEB ir 92/65/EEB

- 2 1991 m. liepos 15 d. Europos Bendrijų Taryba, remdamasi EB 37 straipsniu, priėmė Direktyvą 91/496/EEB, nustatančią gyvūnų, įvežamų į Bendriją iš trečiųjų šalių, veterinarinio patikrinimo organizavimo principus ir iš dalies pakeičiančią direktyvas 89/662/EEB, 90/425/EEB ir 90/675/EEB (OL L 268, p. 56; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 12 t., p. 58). Direktyvos 91/496 10 straipsnio 3 dalyje padaryta nuoroda į B priedą, kuriame išdėstyti bendrieji reikalavimai, kurių turi būti laikomasi karantino centruose.
- 3 1992 m. liepos 13 d. Taryba priėmė Direktyvą 92/65/EEB, nustatančią gyvūnų sveikatos reikalavimus, reglamentuojančius prekybą Bendrijoje gyvūnais, sperma, kiaušialąstėmis bei embrionais, kuriems netaikomi gyvūnų sveikatos reikalavimai, nustatyti specialiose Bendrijos taisyklėse, nurodytose Direktyvos 90/425/EEB A priedo I dalyje, bei jų importą į Bendriją (OL L 268, p. 54; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 13 t., p. 154, ir klaidų ištaisymai OL L 49, 2009, p. 48, ir OL L 84, 2013, p. 29). Direktyva 92/65 nustatomi specialieji reikalavimai, kuriuos kilmės šalis ir šios šalies prekyautojas turi įvykdyti, ir taisyklės, taikomos gyvūnus turinčiam lydėti sveikatos sertifikatui, kuriame nurodomi atliktini gyvūno tyrimai. Direktyvos 92/65 17 straipsnio 2 ir 3 dalyse, be kita ko, numatyta, kad į Sąjungą gali būti importuojami iš esmės tik tie gyvūnai, kurie įsigyti trečiojoje šalyje, įtrauktoje į trečiųjų šalių arba trečiųjų šalių teritorijų, kurios suteikia prekybai Sąjungos viduje taikomų reikalavimų įvykdymą užtikrinančias garantijas, sąrašą, ir kad gali būti nustatomi specialūs gyvūnų sveikatos reikalavimai, pirmiausia dėl Sąjungos apsaugos nuo tam tikrų egzotinių ligų.

Dėl 2005 m. EFSA nuomonės

- 4 Gavusi 2004 m. Europos Bendrijų Komisijos prašymą 2005 m. rugsėjo 14 ir 15 d. Europos maisto saugos tarnyba (EFSA) pateikė mokslinę nuomonę dėl paukščių gripo poveikio gyvūnų sveikatai ir gerovei aspektų (*The EFSA Journal* (2005), 266, p. 1–21) (toliau – 2005 m. EFSA nuomonė). Šioje nuomonėje EFSA, paisydama jai suteiktų įgaliojimų, pateikė išvadą tik dėl Sąjungos naminiams paukščiams kylančios paukščių gripo infekcijos rizikos.

- 5 2005 m. nuomonės įžangoje EFSA priminė, kad paukščiams paukščių gripas pasireiškia dviem skirtingomis klinikinėmis formomis: labai patogeniškas paukščių gripas (toliau – LPPG) ir mažai patogeniškas paukščių gripas (toliau – MPPG). LPPG sukėlėjai yra H5 ir H7 potipių virusai, kurie dėl molekulinės sandaros, šiaip nebūdingos mažai patogeniškam paukščių gripui, gali sukelti didelę infekciją. H5N1 virusas yra vienas iš LPPG sukeliančio viruso potipių.
- 6 EFSA taip pat nurodė, kad dėl kilusios ypatingos naminių paukščių H5N1 viruso endemijos, tam tikrose Azijos šalyse kilusios likus nedaug laiko iki jos nuomonės priėmimo, šiuo virusu apsikrėtė sėslių ir migruojančių laukinių paukščių populiacija. Epidemiologinė situacija, kokios, EFSA teigimu, dar nėra buvę, gali būti žmogui pavojingo viruso pandemijos šaltinis ir lemti nenumatomus padarinius. Tačiau dėl žinių apie laukiniams paukščiams būdingas LPPG rūšis trūkumo ji manė, kad situacijos vertinimo ir būsimų pokyčių prognozių negalima pagrįsti pakankamais moksliniais duomenimis.
- 7 Dėl rizikos, kuri Sąjungos naminiam paukščiui kyla dėl narveliuose laikomų paukščių, prie kurių priskiriami, be kita ko, dekoratyviniai ir kambariniai paukščiai, EFSA nusprendė, kad šie paukščiai gali būti užsikrėtę paukščių gripą sukeliančiu virusu, įskaitant H5 ir H7 potipius, taigi jų importas gali kelti šio viruso paskleidimo Sąjungoje riziką.

Dėl Sprendimo 2005/760/EB ir patvirtintų priemonių pratęsimo

- 8 2005 m. spalio 27 d. Komisija priėmė Sprendimą 2005/760/EB dėl tam tikrų apsaugos priemonių, susijusių su LPPG tam tikrose trečiosiose šalyse, taikomų nelaisvėje laikomų paukščių importui (OL L 285, p. 60), kuriuo sustabdė gyvų paukščių, išskyrus naminius, importą į Sąjungą. Šios priemonės turėjo būti taikomos iki 2005 m. lapkričio 30 d.
- 9 Sprendime 2005/760 patvirtintos priemonės įvairiais Komisijos sprendimais buvo iš dalies pakeistos ir pratęstos iki 2007 m. birželio 30 d.; paskutinis pakeitimas buvo numatytas 2007 m. kovo 23 d. Sprendimu 2007/183/EB, iš dalies keičiančiu Sprendimą 2005/760 (OL L 84, p. 44).

Dėl 2006 m. EFSA nuomonės

- 10 2006 m. spalio 27 d., atsakydama į Komisijos prašymą, pateiktą 2005 m. balandžio 25 d., EFSA priėmė mokslinę nuomonę dėl paukščių, išskyrus naminius, importo į Sąjungą keliamos rizikos gyvūnų sveikatai ir gerovei <...> (*The EFSA Journal* (2006) 410, p. 1–55) (toliau – 2006 m. EFSA nuomonė). Šioje nuomonėje ji pateikė įvairių rekomendacijų dėl sugautų laukinių paukščių sveikatos ir gerovės ir įvertino įvairius paukščių infekcijos sukėlėjus, įskaitant paukščių gripą.
- 11 Dėl su sveikata susijusių aspektų EFSA nusprendė, kad tikimybė, jog infekcijos sukėlėjai į Sąjungą pateks dėl iš karantino centrų išleistų sugautų laukinių paukščių, gali svyruoti nuo „labai mažos“ iki „labai didelės“. Jos nuomone, tikimybė, kad iš karantino centro bus išleistas sergantis sugautas laukinis paukštis, kinta ir tai priklauso nuo rūšies ir nuo tikimybės, kad ligos eiga nepasiekė klinikinių požymių turinčios stadijos. Remdamasi šiomis išvadomis EFSA rekomendavo nuodugniai išnagrinėti būtinybę tęsti sugautų laukinių paukščių importą. Ji taip pat nurodė, kad laukiniai paukščiai gali užsikrėsti nuo lateralinio užkrato šaltinio, kurį sudaro kiti infekuoti laukiniai paukščiai, per užkrėtą aplinką arba infekuotus naminius paukščius.
- 12 Be to, EFSA pažymėjo, kad 95 % į Sąjungą importuotų paukščių sudaro trijų šeimų paukščiai, t. y. žvirbliniai paukščiai (64 %), papūginiai paukščiai (17 %) ir vištiniai paukščiai (14 %), kad 2005 m. 88 % laukinių paukščių importuota iš Afrikos, o 78 % – iš penkių Afrikos valstybių ir kad paprastai laukiniai paukščiai yra pigesni nei nelaisvėje užauginti paukščiai.

- 13 Konkrečiai dėl paukščių gripo EFSA, pirma, nusprendė, kad didžiausiais kiekiais importuojamų paukščių rūšys, t. y. žvirbliniai ir papūginiai paukščiai, neturi didesnės įtakos paukščio gripo epidemiologijai. Be to, visi paukščiams būdingi LPPG tipo virusai turėjo ribotą zoologinį potencialą. Tačiau, EFSA teigimu, kadangi paukščių gripo viruso genomas arba jo dalis yra sukėlę dideles pandemijas, o nuomonės rengimo metu – H5N1 viruso pandemiją, gera stebėjimo programa galėtų leisti išvengti paukščių gripo viruso patekimo į Sąjungą per teisėtai importuojamus paukščius.
- 14 Be to, EFSA pažymėjo, kad būtent žvirblinių ir vištinių paukščių atveju LPPG virusų inkubacinis ir kliniškinis laikotarpiai yra labai trumpi, taigi apsikrėtus šiais virusais nugaištama po kelių dienų, o žąsinių paukščių atveju inkubacinis laikotarpis gali būti daug ilgesnis. Ji taip pat padarė išvadą, kad, atsižvelgiant į trumpą inkubacinį laikotarpį, paukščiui, kuris jau buvo užsikrėtęs paukščių gripu jo uždarymo į karantino centrą momentu arba užsikrėtė šiuo virusu karantino laikotarpiu, per šį laikotarpį pasireikštų kliniškiniai ligos požymiai. Todėl ji nurodė, kad tikimybė, jog toks paukštis iš karantino centro bus išleistas nenustačius viruso, buvo nedidelė ar net labai maža. Tačiau ji pažymėjo, kad yra rizika, jog paukščiai, kuriems infekcija pasireiškė subklinikiniais požymiais, bus išleisti nepaisant užsikrėtimo.
- 15 Galiausiai EFSA rekomendavo kruopščiai įvertinti būtinybę tęsti laukinių paukščių importą ir teikti pirmenybę jų kiaušinių importui, nes egzistuoja rizika, kad į Sąjungą pateks pagrindinis infekcijos sukėlėjas. Ji taip pat rekomendavo reguliariai vertinti infekcinių ligų atsiradimo dėl importo riziką siekiant nustatyti didelės rizikos zonas ir valstybes, taip pat didelę riziką keliančias rūšis, nes su laiku šie veiksniai kinta.

Dėl Reglamento (EB) Nr. 318/2007

- 16 2007 m. kovo 23 d. Komisija priėmė Reglamentą (EB) Nr. 318/2007, nustatantį gyvūnų sveikatos reikalavimus tam tikriems į Bendriją įvežamiems paukščiams ir jų karantino sąlygas (OL L 84, p. 7). Šio reglamento teisiniai pagrindai yra Direktyvos 91/496 10 straipsnio 3 dalies antra pastraipa ir 4 dalies pirma pastraipa, Direktyva 91/496, Direktyvos 92/65 17 straipsnio 2 dalies b punktas ir 3 dalis bei 18 straipsnio 1 dalies pirma ir ketvirta įtraukos. Remiantis reglamento 20 straipsniu, jis įsigaliojo 2007 m. liepos 1 d.
- 17 Reglamento Nr. 318/2007 4, 5, 8–10 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:
- „(4) Siekdama parengti pavojų, kuriuos kelia įvežami nelaisvėje laikomi paukščiai, sąrašą, 2005 m. balandžio 13 d. Komisija paprašė [EFSA] pateikti mokslinę nuomonę apie pavojus, kuriuos kelia iš trečiųjų šalių įvežti sugauti laukiniai paukščiai ir nelaisvėje išvesti paukščiai.
- (5) Gavusi tokį prašymą [EFSA] gyvūnų sveikatos ir gerovės grupė 2006 m. spalio 26–27 d. posėdyje priėmė mokslinę nuomonę dėl pavojaus gyvūnų sveikatai ir gerovei, kylančio dėl laukinių paukščių, išskyrus naminius, įvežimo į [Sąjungą]. Mokslinėje nuomonėje nustatomos galimos priemonės bei galimybės mažinti bet kokią žinomą su tais įvežamais paukščiais (išskyrus naminius) susijusį pavojų gyvūnų sveikatai.
- <...>
- (8) Viena iš [EFSA] mokslinės nuomonės rekomendacijų yra susijusi su kontrole, vykdoma trečiojoje šalyse, kurios eksportuoja paukščius (išskyrus naminius) į [Sąjungą]. Norint užtikrinti, kad užkrėsti paukščiai nebūtų pateikti įvežti į [Sąjungą], veiksmingiausia būtų didinti kontrolę eksportuojančiose šalyse. Dėl tos priežasties šiame reglamente įvežimo reikalavimai turėtų būti nustatyti taip, kad tokius paukščius būtų leidžiama įvežti tik iš tų trečiųjų šalių, kurioms leista importuoti į [Sąjungą].

- (9) Dar viena [EFSA] rekomendacija yra susijusi su įvežamais sugautais laukiniais paukščiais. Mokslinėje nuomonėje nurodomas pavojus, kurį kelia tokie paukščiai, kurie gali būti užsikrėtę nuo kitų laukinių paukščių virusui išplitus aplinkoje, nuo užterštos aplinkos ir nuo migruojančių užkrėstų naminių paukščių. Atsižvelgiant į migruojančių laukinių paukščių vaidmenį 2005 ir 2006 m. pernešant paukščių gripą iš Azijos į Europą, būtų tinkama riboti paukščių (išskyrus naminius) įvežimą ir leisti įvežti tik nelaisvėje išvestus paukščius.
- (10) Retai įmanoma tikrai atskirti, kurie sugauti paukščiai buvo laukiniai, o kurie – nelaisvėje išvesti. Žymėjimo būdai gali būti taikomi abiejų tipų paukščiams be jokios galimybės juos atskirti. Todėl būtų tinkama riboti paukščių (išskyrus naminius) įvežimą ir leisti įvežti paukščius tik iš tų veisimo įmonių, kurias yra patvirtinusi trečiosios eksporto šalies kompetentinga institucija, ir nustatyti tam tikrus minimalius tokio patvirtinimo reikalavimus.“

18 Reglamento Nr. 318/2007 1 straipsnyje „Dalykas“ nurodyta:

„Šiame reglamente nustatomi gyvūnų sveikatos reikalavimai tam tikriems į [Sąjungą] iš trečiųjų šalių ir I priede nurodytų jų dalių įvežamiems paukščiams, taip pat nustatomos tokių įvežamų paukščių karantino sąlygos.“

19 Reglamento Nr. 318/2007 2 straipsnyje „Taikymo sritis“ nurodyta, kad šis reglamentas taikomas paukščių rūšims priskiriamiems gyvūnams, išskyrus, be kita ko, naminius paukščius.

20 Reglamento Nr. 318/2007 4 straipsnyje „Patvirtintos veisimo įmonės“ iš esmės nustatyta, kad įvežti paukščius iš trečiosios kilmės valstybės kompetentingos institucijos patvirtintų veisimo įmonių leidžiama su sąlyga, kad minėta institucija laikosi šio reglamento II priede nustatytų patvirtinimo ir pranešimo Komisijai apie patvirtinimo numerį reikalavimų.

21 Iš dalies pakeistame Reglamento Nr. 318/2007 5 straipsnyje „Importo sąlygos“ nurodyta:

„Paukščius leidžiama importuoti, jei jie atitinka toliau išdėstytus reikalavimus:

- a) paukščiai yra nelaisvėje išvesti paukščiai[, kurie to paties reglamento 3 straipsnio c punkte apibrėžti kaip „paukščiai, kurie nebuvo pagauti laisvėje, bet išsiritę ir buvo išvesti nelaisvėje iš nelaisvėje susiporavusių paukščių arba paukščių, kurių gametos buvo kitaip perkeltos nelaisvėje“];
- b) paukščių kilmės šalis turi būti I priede minimos trečiosios šalys arba jų dalys;
- ba) paukščiai atvežti iš patvirtintų veisimo įmonių, atitinkančių 4 straipsnyje išdėstytus reikalavimus;
- c) paukščiams buvo atliktas laboratorinis viruso nustatymo tyrimas 7–14 dienų prieš išsiuntimą ir atsakymas dėl bet kokio paukščių gripo ar Niukaslio ligos viruso buvo neigiamas;
- d) paukščiai nebuvo paskiepyti nuo paukščių gripo;
- e) paukščiai turi veterinarijos sertifikatus, kurių pavyzdys nustatytas III priede (veterinarijos sertifikatas);
- f) paukščiai yra paženklinėti individualiais identifikavimo numeriais <...>“

22 Reglamento Nr. 318/2007 11 straipsnio „Karantino nuostatos“ 1 dalyje numatyta:

„Patvirtintose karantino patalpose arba centre paukščiai turi būti laikomi karantine ne trumpiau kaip 30 dienų.“

- 23 Reglamento Nr. 318/2007 I priede „Trečiųjų šalių, kurios gali naudoti III priede nustatytą veterinarijos sertifikatą, sąrašas“ nurodyta:

„Komisijos sprendimo 2006/696/EB <...> I priedo 1 dalies lentelės 1 ir 3 skiltyse išvardytos trečiosios šalys arba jų dalys; tos lentelės 4 skiltyje nustatytas veislinių ir produkcinių ne *Ratitae* genties naminių paukščių veterinarijos sertifikato pavyzdys.“

- 24 Reglamento Nr. 318/2007 I priede minimas 2006 m. rugpjūčio 28 d. Komisijos sprendimas 2006/696/EB, nustatantis trečiųjų šalių, iš kurių leidžiama importuoti į Bendriją ir per ją tranzitu vežti naminius paukščius, perinti skirtus kiaušinius, vienadienius paukščių jauniklius, paukštieną, *Ratitae* genties paukščius ir laukinius medžiojamosius paukščius, kiaušinius ir kiaušinių produktus, nurodytais patogenais neužkrėstus kiaušinius, sąrašą bei taikytinas veterinarinio sertifikavimo sąlygas ir iš dalies keičiantis sprendimus 93/342/EEB, 2000/585/EB ir 2003/812/EB (OL L 295, p. 1), buvo panaikintas ir pakeistas 2008 m. rugpjūčio 8 d. Komisijos reglamentu Nr. 798/2008, kuriuo nustatomas trečiųjų šalių, teritorijų, zonų ar skyrių, iš kurių galima importuoti į Bendriją ir vežti tranzitu per Bendriją naminius paukščius ir naminių paukščių produktus, sąrašas ir veterinarijos sertifikatų reikalavimai (OL L 26, p. 1), kuris buvo kelis kartus iš dalies pakeistas.

Dėl 2008 m. EFSA nuomonės

- 25 2008 m. gegužės 7 d., atsakydama į 2007 m. Komisijos prašymą, EFSA priėmė mokslinę nuomonę dėl paukščių gripo poveikio gyvūnų sveikatai ir gerovei aspektų ir jo paskleidimo Europos Sąjungos paukštynuose [(*The EFSA Journal* (2008), 715, p. 1–161)] (toliau – 2008 m. EFSA nuomonė). Komisija įpareigojo EFSA apibendrinti pagrindines ankstesnių nuomonių išvadas ir rekomendacijas ir dar kartą įvertinti užsikrėtimo paukščių gripu Europos paukštynuose riziką, atsižvelgiant į naujas mokslines žinias. Atsižvelgiant į Reglamento Nr. 318/2007 priėmimą, MPPG arba LPPG sukeliančio viruso paskleidimo riziką dėl sugautų laukinių paukščių importo, kuris šiuo metu draudžiamas, dar kartą konkrečiai nebuvo įvertinta.
- 26 Visų pirma EFSA pažymėjo, kad išnagrinėjus Europos Sąjungos valstybėse narėse virusų padermes nustatyta, jog visi nuo 2006 m. nustatyti naminių ir laukinių paukščių virusai buvo glaudžiai susiję. Dėl patogenezės ir užsikrėtimo ji manė, kad dėl H5N1 viruso gali nugaišti didelė laukinių paukščių populiacijos dalis, ir pažymėjo, kad iš eksperimentinių tyrimų matyti, jog kai kurios rūšys galėjo užsikrėsti net nesant klinikinių ligos požymių.
- 27 Toliau dėl pavojaus užsikrėsti paukščių gripu per laukinius paukščius EFSA priminė, kad šie paukščiai turėjo įtakos patenkant virusui į Aziją, Vidurio Rytus, Europą ir Afriką. Nors nuo 2006 m. nuomonės pateikimo palyginti nedaug rūšių buvo užkrėsta eksperimentiniais tikslais, vis dėlto ji pažymėjo, kad laukiniai paukščiai, įtraukti į šį užkrėtimo procesą, apimdavo daugiau rūšių, nei buvo manoma anksčiau, be kita ko, per pasklidusias užkrėstas išmatas, nepasireiškus simptomams arba net jų nesant. Atsižvelgiant į 2006–2008 m. pastebėtą laukinių paukščių užsikrėtimo H5N1 virusu atvejų skaičių, pavojus užsikrėsti LPPG per laukinius paukščius atrodė kaip „įprastas“, o ne kaip labai retas ar labai dažnas įvykis. Negalima buvo atmesti galimybių, kad nuo 2006 m. šis virusas nuolat buvo laukinių paukščių populiacijoje, nes virusas gali plisti taip, jog šis faktas nebus nustatytas. Taigi, EFSA teigimu, buvo „nuolatinis“ pavojus, kad naminiai paukščiai Europoje užsikrės per infekuotus laukinius paukščius.
- 28 Galiausiai dėl paukščių gripo perdavimo importuojant laukinius paukščius iš trečiųjų šalių rizikos EFSA nustatė:

„Sugauti laukiniai paukščiai kelia pavojų užsikrėsti LPPG. Nuostatos dėl sugautų paukščių importo ir karantino buvo persvarstytos ir sugriežtintos ir šiuo metu apsiriboja nelaisvėje išveistais paukščiais, kilusiais iš riboto šalių patvirtintų veisimo įmonių sąrašo. Todėl pavojų kelia tik neteisėtas importas.“

Dėl Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 139/2013

- 29 2013 m. sausio 7 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 139/2013, nustatantis gyvūnų sveikatos reikalavimus tam tikriems į Sąjungą įvežamiems paukščiams ir jų karantino sąlygas (OL L 47, p. 1), įsigaliojo 2013 m. kovo 12 d.
- 30 Kaip nurodyta Įgyvendinimo reglamento Nr. 139/2013, panaikinančio Reglamentą Nr. 318/2007, 1 konstatuojamojoje dalyje, jis „kodifikuoja“ pastarąjį reglamentą. Pavyzdžiui, Reglamento Nr. 318/2007 4, 5 ir 8–10 konstatuojamosios dalys tapo Įgyvendinimo reglamento Nr. 139/2013 3–7 konstatuojamosiomis dalimis, tačiau straipsnių numeracija nepasikeitė. Šiuo metu Įgyvendinimo reglamento Nr. 139/2013 I priede daroma nuoroda į Reglamentą Nr. 798/2008 sudarytą trečiųjų šalių sąrašą (žr. šio sprendimo 24 punktą), įtraukiant į jį Argentinos Respubliką ir vieno Filipinų Respublikos regiono teritoriją.

Dėl 2013 m. Sprendimo ATC ir kt. / Komisija

- 31 2013 m. rugsėjo 16 d. Sprendime *ATC ir kt. / Komisija* (T-333/10, Rink, toliau – Sprendimas *ATC ir kt.*, EU:T:2013:451) Bendrasis Teismas (pirmoji kolegija), priimdamas tarpinį sprendimą, nusprendė, kad priimdama tiek Sprendimą 2005/760, tiek paskesnius šio pirmojo sprendimo galiojimą pratęsiančius sprendimus, Komisija padarė kelis teisės pažeidimus, konkrečiai pažeidė proporcingumo principą ir nepaisė rūpestingumo pareigos, galinčius lemti Sąjungos atsakomybę atlyginant žalą, kurią ieškovai šioje byloje patyrė sustabdžius laukinių paukščių importą iš Tarptautinio epizootijų biuro (OIE, vėliau – Pasaulinė gyvūnų sveikatos organizacija) regionų komisijoms priklausančių trečiųjų šalių (minėto Sprendimo *ATC ir kt.*, EU:T:2013:451, 193 punktas).
- 32 Bendrasis Teismas atmetė likusią ieškinio dalį, būtent susijusią su Reglamentu Nr. 318/2007, ir nusprendė, kad, kaip matyti iš ieškovų nurodytų kaltinimų, priimdama Reglamentą Nr. 318/2007 Komisija nepadarė pakankamai akivaizdaus apsaugą asmenims nustatančios teisės normos pažeidimo, dėl kurio galėtų kilti Sąjungos atsakomybė (šio sprendimo 31 punkte minėto Sprendimo *ATC ir kt.*, EU:T:2013:451, 192 punktas). Dėl minėto reglamento teisėtumo Bendrasis Teismas konstatavo, kad ieškovų nurodyti kaltinimai neapima proporcingumo principo pažeidimo, padaryto konkrečiai dėl geografinės draudimo importuoti į Sąjungą laukinius paukščius aprėpties, todėl šis klausimas nebuvo jam pateiktas nagrinėti ir jis neturėjo jo išspręsti, nes kitaip būtų priėmęs sprendimą *ultra petita* (šio sprendimo 31 punkte minėto Sprendimo *ATC ir kt.*, EU:T:2013:451, 149 ir 165 punktai).
- 33 2014 m. rugsėjo 17 d. Nutartimi *ATC ir kt. / Komisija* (T-333/10, EU:T:2014:842) Bendrasis Teismas (aštuntoji kolegija), atsižvelgęs į šalių susitarimą dėl šių ieškovų žalos, patirtos dėl Sprendimo 2005/760 ir paskesnių jo galiojimą pratęsiančių sprendimų neteisėtumo, atlyginimo dydžių, padarė išvadą, kad nebereikia priimti sprendimo dėl šio ieškinio.

Dėl 2014 m. EFSA nuomonės

- 34 2014 m. gruodžio 15 d., atsakydama į naują Komisijos tų pačių metų prašymą, EFSA priėmė nuomonę dėl labai patogeniško paukščių gripo viruso potipio H5N8 (*The EFSA Journal* (2014); 12(12):3941, p. 32, toliau – 2014 m. EFSA nuomonė).
- 35 Šioje naujoje nuomonėje EFSA pažymėjo, kad naminių paukščių užsikrėtimo H5N8 virusu atvejai Azijos ir Europos paukštynuose buvo nustatyti atitinkamai nuo 2014 m. sausio ir lapkričio mėn. Kadangi viruso šaltinis dar nebuvo žinomas, ji pateikė įvairias užsikrėtimo hipotezes, įskaitant netiesioginį perdavimą per žmones, transporto priemones ar gyvus gyvūnus, ir padarė išvadą, kad tiesioginis kontaktas su laukiniais paukščiais fermose nėra įtikinamiausia iš šių hipotezių. Vis dėlto ji pažymėjo: kadangi minėto viruso patogeniškumas tam tikroms laukinių paukščių rūšims yra akivaizdžiai mažas, geresnis (aktyvus ar pasyvus) šių paukščių, gyvų ar nugaišusių, stebėjimas padėtų

geriau suprasti perdavimo naminiams paukščiams riziką ir leistų lengviau numatyti tikslingas priemones. Taip pat ji pranešė, kad šis virusas buvo nustatytas laukinių paukščių populiacijoje Vokietijoje ir Nyderlanduose.

Procesas ir šalių reikalavimai

- 36 2014 m. gruodžio 18 d. ieškovai pareiškė šį ieškinį dėl žalos atlyginimo; jį Bendrojo Teismo kanceliarija gavo 2014 m. gruodžio 18 d.
- 37 Ieškovai Bendrojo Teismo prašo:
- priteisti iš Komisijos žalą, kurią ieškovai nuo 2010 m. sausio 1 d. tariamai patyrė dėl beveik visame pasaulyje galiojančio draudimo importuoti į Sąjungą sugautus laukinius paukščius, nustatyto Reglamentu Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamentu Nr. 139/2013, atlyginimą,
 - priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.
- 38 Komisija Bendrojo Teismo prašo:
- atmesti ieškinį,
 - priteisti iš ieškovų bylinėjimosi išlaidas.

Dėl teisės

- 39 Pagal SESV 340 straipsnio antrą pastraipą deliktinės atsakomybės atveju Sąjunga pagal bendrus valstybių narių įstatymams būdingus principus turi atlyginti bet kokią žalą, kurią, eidami savo pareigas, padarė jos institucijos ar tarnautojai.
- 40 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką Sąjungos deliktinė atsakomybė, kaip ji suprantama pagal SESV 340 straipsnio antrą pastraipą, dėl neteisėtų jos institucijų ar organų veiksmų siejama su tam tikrų kumuliacinių sąlygų, t. y. Sąjungos institucijos ar organo veiksmų neteisėtumu, žalos realumu ir priežastinio ryšio tarp nurodomų veiksmų ir nurodytos žalos buvimu, įvykdymu (šio sprendimo 31 punkte minėto Sprendimo *ATC ir kt.*, EU:T:2013:451, 61 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).
- 41 Dėl pirmos sąlygos, susijusios su neteisėtu elgesiu, dėl kurio kaltinama atitinkama institucija ar organas, pagal teismų praktiką reikalaujama nustatyti pakankamai akivaizdų teisės normos, kuria siekiama suteikti teises asmenims, pažeidimą. Lemiamas pažeidimo pripažinimo pakankamai akivaizdžiu kriterijus yra tai, ar atitinkama Sąjungos institucija arba organas akivaizdžiai ir šiurkščiai pažeidė savo diskrecijos ribas. Tik tuo atveju, kai ši institucija ar organas turi labai nedidelę diskreciją arba jos apskritai neturi, paprasčiausio Sąjungos teisės pažeidimo gali pakakti, kad būtų galima konstatuoti pakankamai akivaizdų pažeidimą (šio sprendimo 31 punkte minėto Sprendimo *ATC ir kt.*, EU:T:2013:451, 62 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).
- 42 Dėl pakankamai akivaizdaus pažeidimo kriterijaus taikymo nagrinėjamoje byloje reikia patikslinti, kad galimas pakankamai akivaizdus atitinkamų teisės normų pažeidimas turi būti grindžiamas akivaizdžiu ir šiurkščiu plačios diskrecijos, kurią Sąjungos teisės aktų leidėjas turi įgyvendindamas bendros žemės ūkio politikos srityje pagal SESV 43 straipsnį turimą kompetenciją, ribų nepaisymu. Iš tiesų šios diskrecinės galios įgyvendinimas reiškia, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas turi iš anksto numatyti ir įvertinti sudėtingus ir neapibrėžtus ekologinius, mokslinius, techninius ir ekonominius pokyčius (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 31 punkte minėto Sprendimo *ATC ir kt.*, EU:T:2013:451, 64 punktą ir

jame nurodytą teismo praktiką). Nors Sąjungos institucijos turi atsižvelgti į mokslinius tyrimus ir nuomones, tokią politinį sprendimą, kaip dėl visuomenės tinkamos apsaugos lygio nustatymo, priima minėtos institucijos, o ne mokslininkai [(2013 m. balandžio 12 d. Sprendimo *Du Pont de Nemours (Prancūzija) ir kt.* / Komisija, T-31/07, EU:T:2013:167, 270 punktas)].

- 43 Be to, reikia priminti, jog reikalavimu, kad Sąjungos teisės pažeidimas būtų pakankamai akivaizdus, nesvarbu, koks yra neteisėto veiksmo, dėl kurio kyla ginčas, pobūdis, siekiama išvengti situacijos, kai dėl pavojaus, kad reikės atlyginti atitinkamų įmonių tariamai patirtą žalą, institucija negalės visapusiškai atlikti savo funkcijų, skirtų bendrajam interesui užtikrinti tiek norminio turinio veiklos arba ekonominės politikos sprendimų srityje, tiek savo administracinės kompetencijos srityje, ir kartu neužkrauti privatiems asmenims akivaizdaus ir nepateisinamo pareigų nevykdymo padarinių naštos (šio sprendimo 31 punkte minėto Sprendimo *ATC ir kt.*, EU:T:2013:451, 65 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).
- 44 Šiuo atveju ieškovai iš esmės nurodo, kad Reglamentu Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamentu Nr. 139/2013 *de facto* nustatydamą beveik visame pasaulyje galiojantį draudimą importuoti į Sąjungą sugautus laukinius paukščius Komisija pakankamai akivaizdžiai pažeidė tam tikras teisės normas, kuriomis siekiama suteikti jiems teises, ir dėl to jiems buvo padaryta reali ir konkreti žala.
- 45 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad ieškovai nurodo Reglamento Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamento Nr. 139/2013 neteisėtumą apskritai ir nenurodo konkrečių nuostatų, iš kurių kyla draudimas importuoti į Sąjungą sugautus laukinius paukščius. Tačiau, Bendrojo Teismo nuomone, ieškovų argumentai yra pakankamai aiškūs, kad Komisija ir Sąjungos teismas galėtų nesunkiai nustatyti šias nuostatas (pagal analogiją taip pat žr. 2006 m. gegužės 10 d. Sprendimo *Galileo International Technology ir kt.* / Komisija, T-279/03, Rink, EU:T:2006:121, 47 punktą).
- 46 Pirmiausia reikia išnagrinėti, ar Komisijos elgesys, atsižvelgiant į 39–43 punktuose išdėstytus principus, buvo neteisėtas.

Dėl neteisėto elgesio buvimo

- 47 Siekdami įrodyti, kad Komisija elgėsi neteisėtai, ieškovai iš esmės nurodo tris pagrindus, susijusius su, pirma, akivaizdžiu laisvės užsiimti verslu, laisvės pasirinkti profesiją ir teisės į nuosavybę, garantuojamų Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 15–17 straipsniuose, pažeidimu, antra, akivaizdžiu proporcingumo principo pažeidimu, trečia, akivaizdžiu rūpestingumo pareigos nepaisymu.
- 48 Bendrasis Teismas mano, kad tikslinga pirma išnagrinėti antrąjį ir trečiąjį pagrindus, o paskui – pirmąjį.

Dėl antrojo pagrindo, susijusio su akivaizdžiu proporcingumo principo pažeidimu

- 49 Nurodydami antrąjį pagrindą ieškovai tvirtina, kad priimdama Reglamentą Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamentą Nr. 139/2013 ir palikdama juos galioti Komisija akivaizdžiai pažeidė proporcingumo principą. Šiuo klausimu jie pateikia tris kaltinimus, susijusius su, pirma, pernelyg plačia draudimo importuoti į Sąjungą sugautus laukinius paukščius geografine aprėptimi, dėl to taip pat pažeistas atsargumo principas, antra, karantino, kaip mažiau ribojančios kovos su paukščių gripu priemonės, sprendinio netaikymu ir, trečia, intensyvesnio migruojančių paukščių stebėjimo, kaip veiksmingesnės minėtos kovos priemonės, netaikymu.
- 50 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką proporcingumo principas, kuris yra vienas iš bendrųjų Sąjungos teisės principų, reikalauja, kad Sąjungos institucijų veiksmai neviršytų to, kas tinkama ir būtina nagrinėjamų teisės aktų teisėtiems tikslams pasiekti, todėl, kai galima rinktis iš kelių tinkamų priemonių, reikia taikyti mažiausiai ribojančią, o sukelti nepatogumai neturi būti

neproporcingi nurodytiems tikslams. Kalbant apie proporcingumo principo įgyvendinimo sąlygų teisminę priežiūrą, atsižvelgiant į didelę Sąjungos teisės aktų leidėjo diskreciją bendros žemės ūkio politikos srityje, pažymėtina, kad tik aiškiai netinkama šioje srityje priimta priemonė, palyginti su tikslu, kurio kompetentinga institucija ketina siekti, gali paveikti šios priemonės teisėtumą. Taigi reikia nustatyti ne tai, ar priemonės, kurių ėmėsi Sąjungos teisės aktų leidėjas, yra vienintelės arba geriausios iš galimų, o tai, ar jos yra arba nėra aiškiai netinkamos siekiamam tikslui pasiekti (žr. šio sprendimo 31 punkte minėto Sprendimo *ATC ir kt.*, EU:T:2013:451, 98 ir 99 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką).

51 Taip pat reikia priminti, kad atsargumo principas yra bendrasis Sąjungos teisės principas, kylantis iš SESV 11 straipsnio, SESV 168 straipsnio 1 dalies, SESV 169 straipsnio 1 ir 2 dalių bei SESV 191 straipsnio 1 ir 2 dalių, kuriuo valdžios institucijos, vykdydamos atitinkamų teisės aktų joms suteiktus įgaliojimus, įpareigojamos imtis priemonių, kurios užkirstų kelią tam tikriems pavojams, kurių gali kilti visuomenės sveikatai, saugumui ir aplinkai, ir šių interesų apsaugos reikalavimams teikti pirmenybę prieš ekonominius interesus. Taigi, kai mokslo požiūriu nėra aišku, ar yra pavojus žmonių sveikatai ir kokio jis masto, remdamasi atsargumo principu, institucijos gali imtis apsaugos priemonių nelaukdamos, kol bus visiškai įrodyti tokio pavojaus realumas ir rimtumas arba pasireikš neigiamas poveikis sveikatai. Be to, jeigu paaiškėja, kad dėl atliktų tyrimų rezultatų nepakankamumo, neįtikinamumo arba netikslumo neįmanoma neabejotinai nustatyti nurodomo pavojaus buvimo arba apimties, tačiau tuo atveju, jei pavojus pasitvirtina, yra realios žalos visuomenės sveikatai tikimybė, atsargumo principas pateisina ribojamųjų priemonių ėmimąsi, jeigu jos yra nediskriminacinės ir objektyvios (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 31 punkte minėto Sprendimo *ATC ir kt.*, EU:T:2013:451, 79–81 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką).

52 Nagrinėjamu atveju visų pirma nustatyta, kad Reglamentu Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamentu Nr. 139/2013 siekiamas tikslas, būtent nustatyti su gyvūnų sveikata susijusius reikalavimus, susijęs su žmonių ir gyvūnų sveikatos apsauga ir kad šis tikslas teisėtas.

– Dėl pirmojo kaltinimo, siejamo su pernelyg plačia draudimo importuoti į Sąjungą sugautus laukinius paukščius geografine aprėptimi

53 Pirmuoju kaltinimu ieškovai teigia, kad Reglamento Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamento Nr. 139/2013 geografinė aprėptis pernelyg plati, nes juose numatytas „absolūtus“ sugautų laukinių paukščių „importo draudimas“ visame pasaulyje, nors iš nuo 2010 m. apibendrinamų, visų pirma OIE, mokslo žinių matyti, kad kai kuriose trečiosiose šalyse, ypač Pietų Amerikos ir Okeanijos, paukščių gripas nėra paplitęs. Remdamiesi daugiausia 31 punkte minėtu Sprendimu *ATC ir kt.* (EU:T:2013:451), jie nurodo, kad minėtiems reglamentams dėl juose numatytos pernelyg plačios draudimo importuoti į Sąjungą sugautus laukinius paukščius geografinės aprėpties turi būti taikomas toks pat proporcingumo principo pažeidimo vertinimas kaip tas, kurį Bendrasis Teismas suformulavo minėtame teismo sprendime dėl Sprendimo 2005/760 ir patvirtintų priemonių pratęsimo sprendimų (žr. šio sprendimo 8 ir 9 punktus).

54 Be to, ieškovų nuomone, Reglamentu Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamentu Nr. 139/2013, kaip numatyta jų teisiniuose pagrinduose, būtent direktyvose 91/496 ir 92/65, buvo siekiama ne tinkamų garantijų trečiosiose šalyse, kaip tvirtina Komisija, o užtikrinti atsargumo principą ir apsaugoti žmonių ir gyvūnų sveikatą nuo užsikrėtimo paukščių gripo virusu. Tačiau šie sveikatos apsaugos tikslai neleidžia atsisakyti bet kokios teritorinės sąsajos ir bet kokio konkretaus viruso patekimo iš trečiosios šalies pavojaus vertinimo remiantis nediferencijuotu paplitimu visame pasaulyje. Atvirkščiai, proporcingumo ir atsargumo principus atitiktų tik toks reglamentavimas, kuriame būtų atsižvelgta į įvairius šalių ir žemynų keliamų konkrečių pavojų laipsnius.

55 Komisija neigia ieškovų argumentus.

- 56 Šioje byloje, pirma, reikia patikslinti 31 punkte minėtame Sprendime *ATC ir kt.* (EU:T:2013:451) nustatytų pažeidimų teisinę reikšmę, antra, atsižvelgiant į proporcingumo ir atsargumo principus, reikia išnagrinėti teisės aktų, kuriais nustatomi paukščių importo į Sąjungą reikalavimai, be kita ko, susiję su jų veisimu nelaisvėje, atvežimu iš trečiųjų šalių, galinčių suteikti tokias pačias garantijas kaip Sąjungoje, teisėtumą, trečia, priimti sprendimą dėl draudimo importuoti į Sąjungą sugautus laukinius paukščius geografinės aprėpties, išplaukiančios, be kita ko, iš Reglamento Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamento Nr. 139/2013 5 straipsnio, aiškinamo kartu su jų 3 straipsnio c punktu, proporcingumo nagrinėjamu atveju (žr. šio sprendimo 21 ir 45 punktus).
- 57 Pirmiausia dėl 31 punkte minėtame Sprendime *ATC ir kt.* (EU:T:2013:451) nustatytų pažeidimų teisinės reikšmės reikia priminti, kad, kiek tai susiję su Reglamentu Nr. 318/2007, tame sprendime Bendrasis Teismas nepateikė nuomonės dėl galimo proporcingumo principo pažeidimo dėl pernelyg plačios draudimo importuoti į Sąjungą sugautus laukinius paukščius geografinės aprėpties (žr. šio sprendimo 32 punktą).
- 58 Toliau reikia pažymėti, kad priemonės, kurias 31 punkte minėtame Sprendime *ATC ir kt.* (EU:T:2013:451) Bendrasis Teismas dėl jų pernelyg plačios geografinės aprėpties pripažino neproporcingomis ir neteisėtomis (būtent numatytos Sprendime 2005/760 ir vėliau pratęstos), buvo Direktyvos 91/496 18 straipsnio 1 dalimi grindžiamos apsaugos priemonės.
- 59 Pažymėtina, kad Direktyvos 91/496 18 straipsnio 1 dalis taikoma, jei „<...> zoonozė arba kitos gyvūnų ir žmonių sveikatai pavojingos ligos ar reiškiniai atsiranda arba plinta trečiosios šalies teritorijoje“. Šiuo atveju Komisija nedelsdama imasi vienos iš priemonių, kurią sudaro „[arba] importo iš trečiosios šalies arba jos dalies ir, jei reikia, tranzitinės trečiosios šalies sustabdymas, [arba] specialių reikalavimų gyvūnams, atvežamiems iš konkrečios trečiosios šalies arba jos dalies, nustatymas“. Taigi šioje nuostatoje kalbama apie konkrečią trečiąją šalį, kurioje tikrai kyla pavojus sveikatai. Remdamasis tuo, 31 punkte minėtame Sprendime *ATC ir kt.* (EU:T:2013:451) Bendrasis Teismas padarė išvadą, kad aptariamoms apsaugos priemonėms turėjo būti pakankamai tiesiogiai susijusios su „trečiąja šalimi arba jos dalimi“, kaip tai suprantama pagal minėtą nuostatą (31 punkte minėto Sprendimo *ATC ir kt.*, EU:T:2013:451, 86 punktas).
- 60 Tačiau šiuo atveju svarbiuose teisiniuose pagrinduose, kuriais grindžiami Reglamentas Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamentas Nr. 139/2013, nėra jokios nuorodos į konkrečią trečiąją šalį, kurioje tikrai kyla pavojus sveikatai. Direktyvos 92/65 17 straipsnio 3 dalies a punkte Komisija veikiau įpareigojama numatyti bendruosius gyvūnų sveikatos reikalavimus, kurie užtikrintų, kad būtų importuojama tik iš trečiosios šalies, „galinčios valstybėms narėms ir Komisijai suteikti garantijas dėl gyvūnų, spermos, kiaušialąsčių ir embrionų, lygiavertės nurodytosioms II skyriuje“. Be to, kadangi minėtos direktyvos 17 straipsnio 3 dalies c punkte kalbama apie „specialius gyvūnų sveikatos reikalavimus, pirmiausia dėl [Sąjungos] apsaugos nuo tam tikrų egzotinių ligų, arba garantijas, lygiavertės numatytosioms šioje direktyvoje“, jame taip pat numatyti bendrieji geografiniai reikalavimai, nedarant nuorodos į konkrečią trečiąją valstybę. Kituose minėtų reglamentų teisiniuose pagrinduose, būtent šios direktyvos 18 straipsnio 1 dalies pirmoje ir ketvirtoje įtraukose, taip pat Direktyvos 91/496 10 straipsnio 3 dalies antroje pastraipoje ir 10 straipsnio 4 dalies pirmoje pastraipoje nenurodoma jokia konkreti trečioji šalis.
- 61 Taigi Reglamentas Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamentas Nr. 139/2013 nėra apsaugos priemonės, bet, remiantis jų teisiniais pagrindais, visoms trečiosioms šalims numato bendruosius importuojamų į Sąjungą gyvūnų apsaugos reikalavimus.
- 62 Todėl 31 punkte minėtame Sprendime *ATC ir kt.* (EU:T:2013:451) padarytos išvados dėl pažeidimų patenka į konkretų apsaugos priemonių kontekstą ir negalėtų būti siejamos su Reglamentu Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamentu Nr. 139/2013.

- 63 Antra, dėl teisės aktų, kuriais nustatomi paukščių importo į Sąjungą reikalavimai, be kita ko, susiję su jų veisimu nelaisvėje, atvežimu iš trečiųjų šalių, galinčių suteikti tokias pačias garantijas kaip Sąjungoje, teisėtumo pirmiausia reikia pažymėti, kad Reglamento Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamento Nr. 139/2013 II priedo 1 skyriuje numatyta, jog trečioji šalis gali būti įtraukta į Direktyvos 92/65 17 straipsnio 3 dalies c punkte numatytą sąrašą tik jeigu suteikiama dviguba garantija. Pirma, kilmės šalis turi turėti veiksmingą veterinarinę sistemą, apimančią kompetentingas laboratorijas. Antra, į Sąjungą importuojami gyvūnai turi būti iš šioje šalyje patvirtintos veisimo įmonės ir atitinkamai išveisti nelaisvėje. Šiais reikalavimais siekiama užtikrinti griežtą gyvūnų stebėjimą ir greitą kovos su ligomis priemonių įgyvendinimą.
- 64 Šiuo klausimu reikia priminti, kad 31 punkte minėtame Sprendime *ATC ir kt.* (EU:T:2013:451) Bendrasis Teismas nusprendė, jog tvarka, nustatanti gyvūnų sveikatos reikalavimus, susijusius su prekyba gyvūnais ir jų importu į Sąjungą, pavyzdžiui, nustatytus Direktyvoje 92/65, konkrečiai jos 17 straipsnio 2 ir 3 dalyse, 18 straipsnio 1 dalies pirmoje ir ketvirtoje įtraukose, kuriomis grindžiamas Reglamentas Nr. 318/2007, pagrįsta išankstinio leidimo principu. Pagal šį principą dėl su gyvūnų sveikata ir prevencija susijusių priežasčių bet koks gyvūnų importas iš trečiųjų šalių iš tiesų yra draudžiamas ir leidžiamas tik turint aiškų leidimą, išduodamą įvykdžius formalumus ir privalomus išankstinius patikrinimus, leidžiantį sudaryti valstybių, į kurias importas leidžiamas, sąrašą (šiuo klausimu žr. 31 punkte minėto Sprendimo *ATC ir kt.*, EU:T:2013:451, 140 ir 141 punktus). Taigi, Direktyvos 92/65 17 straipsnio 2 dalimi Komisija yra įgaliota pašalinti arba išbraukti tam tikras trečiąsias šalis iš šio sąrašo, todėl bet koks gyvūnų importas iš tokių šalių automatiškai draudžiamas (šiuo klausimu žr. 31 punkte minėto Sprendimo *ATC ir kt.*, EU:T:2013:451, 142 ir 143 punktus).
- 65 Taigi Komisija turi didelę diskreciją priimti „gyvūnų sveikatos taisykles[, skirtas] tam, kad būtų galima tiekti rinkai gyvūnus“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 92/65 penktą konstatuojamąją dalį; ši diskrecija neišvengiamai apima galimybę neleisti importuoti į Sąjungą tam tikrų rūšių gyvūnų iš tam tikrų šalių, neatitinkančių numatytų importo sąlygų (šiuo klausimu žr. 31 punkte minėto Sprendimo *ATC ir kt.*, EU:T:2013:451, 146 punktą). Be to, pagal Direktyvos 92/65 17 straipsnio 3 dalies c punktą, kuriame kalbama apie Komisijai suteiktą įgaliojimą nustatyti „specialius gyvūnų sveikatos reikalavimus, ypač skirtus apsaugoti [Sąjungai] nuo tam tikrų egzotinių ligų“, ji atitinka atsargumo principui būdingus apsaugos ir prevencijos tikslus, kurį įgyvendinti Komisija šiomis aplinkybėmis turi plačią diskreciją (šiuo klausimu žr. 31 punkte minėto Sprendimo *ATC ir kt.*, EU:T:2013:451, 147 punktą).
- 66 31 punkte minėtame Sprendime *ATC ir kt.* (EU:T:2013:451) Bendrasis Teismas iš esmės taip pat nusprendė, kad teisės aktai, kuriais nustatomos paukščių importo į Sąjungą iš trečiosios valstybės, galinčios suteikti tokias pačias garantijas kaip Sąjungoje, pavyzdžiui, numatytas Reglamente Nr. 318/2007, sąlygos, neprieštarauja Direktyvos 92/65 tikslams ir reikalavimams, taip pat atsargumo principui ir nėra neproporcingi.
- 67 Šios bylos aplinkybėmis reikia pripažinti, kad ši principinė išvada taikytina tiek Reglamentui Nr. 318/2007, tiek Įgyvendinimo reglamentui Nr. 139/2013, nes pastarasis „kodifikuoja“ Reglamentą Nr. 318/2007 ir iš esmės atkartoja jo turinį (žr. šio sprendimo 30 punktą).
- 68 Be to, reikia pažymėti, kad tariamas „absolūtus draudimas importuoti“ sugautus laukinius paukščius išplaukia iš reikalavimo, kad gyvūnai turi būti atvežti iš patvirtintos veisimo įmonės, kur jie buvo išveisti nelaisvėje, o ne iš natūralios aplinkos.
- 69 Taigi atsižvelgiant į tikslios informacijos apie sugautų laukinių paukščių sveikatos būklę nebuvimą (šiuo klausimu žr. 31 punkte minėto Sprendimo *ATC ir kt.*, EU:T:2013:451, 159 punktą), reikia konstatuoti, kad reikalavimas, pagal kurį gyvūnai turi būti atvežti iš patvirtintos veisimo įmonės, kur jie buvo išveisti nelaisvėje, siejamas su reikalavimu dėl veiksmingos veterinarinės sistemos, yra būtina gyvūnų sveikatos būklės stebėjimo ir prevencinės kontrolės kilmės trečiojoje šalyje sąlyga; o šie savo ruožtu lemia, kaip ši trečioji šalis laikysis garantijų, lygiaverčių numatytoms Sąjungoje, taip pat lemia šios šalies įtraukimą į trečiųjų šalių, iš kurių gyvūnų importas į Sąjungą yra leidžiamas, sąrašą.

- 70 Todėl 64 punkte nurodytas išankstinio leidimo principas, nustatytas remiantis Reglamento Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamento Nr. 139/2013 teisiniais pagrindais ir vadovaujantis atsargumo principu, turi būti taikomas remiantis ne prezumpcijomis dėl bendrosios gyvūnų sveikatos padėties kilmės trečiojoje šalyje, o atsižvelgiant į suteiktas garantijas dėl šioje šalyje patvirtintoje įmonėje išveistų paukščių sveikatos stebėjimo. Šios garantijos leidžia, be kita ko, pakankamai moksliskai pagrįstai nustatyti, ar minėtoje šalyje, neatsižvelgiant į jos geografinę padėtį ir tokias prezumpcijas, nėra ligos.
- 71 Darytina išvada, jog kadangi tariamas „absoliutus draudimas importuoti“ į Sąjungą sugautus laukinius paukščius neišvengiamai išplaukia iš garantijų, kurių reikalaujama pagal išankstinio leidimo trečiosios šalyse principą, Komisija, reikalaudama tokių garantijų Reglamente Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamente Nr. 139/2013, pasinaudojusi savo didele diskrecija (žr. šio sprendimo 42 punktą), nepadarė jokios akivaizdžios klaidos arba akivaizdaus proporcingumo arba atsargumo principų pažeidimo.
- 72 Trečia, dėl draudimo importuoti į Sąjungą sugautus laukinius paukščius geografinės aprėpties proporcingumo šiuo atveju darytina išvada, kad Komisija būtų galėjusi viršyti savo diskreciją ir pažeisti proporcingumo principą tik jeigu būtų atsisakiusi leisti importuoti tokius paukščius iš zonų, kuriose paukščių gripo tikrai nėra.
- 73 Tačiau atsižvelgiant į šalių prie bylos medžiagos pridėtus mokslinius duomenis reikia konstatuoti, kad laukiniai paukščiai visuose žemynuose gali sirgti LPPG arba MPPG formos paukščių gripu.
- 74 Pirma, OIE priimto 23-iojo Sausumos gyvūnų sveikatos kodekso 10.4.27 straipsnio antroje pastraipoje nurodyta:
- „A tipo gripo virusas laukinių paukščių organizme yra ypatinga problema. Iš esmės nė viena valstybė narė negali paskelbti, jog laukiniai paukščiai joje nėra užkrėsti A tipo gripo virusu[, atsižvelgiant į dėl šių paukščių nustatyto bendrojo reikalavimo teikti pranešimus ir keistis informacija apribojimus, kaip antai numatytus dėl naminių paukščių]“.
- 75 Komisijos pateiktame 2015 m. gegužės 19 d. pranešime OIE taip pat atkreipia dėmesį į laukinių paukščių kaip įvairių paukščių gripo epidemijų viruso šaltinių ir pernešėjų vaidmenį, kartu teigdamą, kad yra kitų perdavimo veiksnių, be kita ko, perdavimo iš vieno paukštininkystės ūkių į kitus nesant tinkamų atsargumo priemonių.
- 76 Antra, reikia konstatuoti, kad paukščių gripo virusas jau buvo paplitęs Pietų Amerikoje ir Okeanijoje ir kad laukiniai paukščiai jose jau buvo infekuoti. Priešingi ieškovų teiginiai grindžiami netiksliais OIE žemėlapiais, pagrįstais tik ribotais laikotarpiais (2010, 2011 ir 2013 m.) ir dokumentais, susijusiais tik su H5N1 virusu, nors EFSA savo 2005, 2006 ir 2008 m. nuomonėse buvo išnagrinėjusi įvairius H5 ir H7 potipius virusus.
- 77 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad remiantis Komisijos pateiktais mokslo duomenimis, kurių patikimumo ieškovai neginčija, Jungtinių Tautų Maisto ir žemės ūkio organizacija (FAO) savo ataskaitoje dėl LPPG Meksikoje [(*Highly Pathogenic Avian Influenza in Mexico (H7N3)*“, *Empres Watch*, 26 dalis, 2012 m. rugpjūčio mėn., p. 63–71)] tvirtina, kad H7N3 virusu užkrėsti laukiniai paukščiai visame pasaulyje, kaip tai matyti atlikus patikrinimus Šiaurės Amerikoje, Pietų Amerikoje (be kita ko, Peru), Europoje ir Azijoje, ir pažymi, kad laukinių paukščių migravimas ir kontaktai su ūkiuose auginamais naminių paukščių yra dažniausiai pastebimi viruso patekimo ir paplitimo būdai. Toliau iš Komisijos pateikto mokslinio straipsnio [(*Avian Influenza in wild birds from Chile, 2007–2009, Virus Research* 199 (2015), p. 42–45)] matyti, kad 2007–2009 m. Čilėje buvo aptikti H5N9 virusu užkrėsti laukiniai paukščiai. OIE interneto svetainėje nurodyta, kad apie H7N7 viruso epidemijas taip pat buvo pranešta Australijoje 2012 ir 2013 m. Be to, naujas LPPG sukeliantis virusas, būtent H5N8, buvo pastebėtas 2014 m. Jungtinėse valstijose ir Meksikoje; jis galėjo paplisti Pietų Amerikoje ir susijungti su

laukinių paukščių populiacijose jau esančiais virusais. Galiausiai atsirado H7N9 virusas, t. y. mažai patogeniškas virusas, laukiniams paukščiams nepasireiškiantis beveik jokiais klinikiniais požymiais, tačiau keliantis didelį pavojų žmogui.

- 78 Dėl ieškovų teiginio, kad Pietų Amerikoje nustatyti užsikrėtimo atvejai buvo susiję tik su pavieniais laukiniais paukščiais, rastais viename iš palei Ramiojo vandenyno pakrantę einančių migravimo maršrutų, o ne su ligos židiniiais, kaip yra paukštininkystės ūkiuose, reikia konstatuoti, jog toks skirtumas gali būti paaiškintas negalėjimu stebėti laukinių paukščių taip griežtai, kaip stebimi naminiai paukščiai paukštininkystės ūkiuose, todėl tokie pranešimai yra labai reti, o turimi mokslo duomenys gali neparodyti bendro infekuotų laukinių paukščių skaičiaus.
- 79 Iš tiesų daug šalių neturi išteklių, reikalingų tam, kad būtų nustatyta, ar laukiniai paukščiai yra užsikrėtę virusu; siekiant nustatyti, reikia, kad visoje teritorijoje veiktų gyvūnų sveikatos stebėjimo ir kompetentingų laboratorijų atliekamos diagnostikos sistema. Tačiau kadangi Komisija trečiosiose šalyse neturi įgyvendinti stebėjimo programų arba įsteigti diagnostikos laboratorijų, būtent kilmės šalis turi įrodyti, kad joje nėra ligos, pateikdama Sąjungos reikalavimus, pavyzdžiui, nustatytus Reglamento Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamento Nr. 139/2013 II priede, atitinkančias garantijas. Šiuo klausimu reikia pritarti Komisijai, kad kai kurios Pietų Amerikos šalys (Bolivijos Daugiatautė Valstybė, Gviana, Paragvajaus Respublika, Surinamo Respublika ir Venesuelos Bolivarų Respublika) net neprasė įtraukti jų į šalių, iš kurių leidžiama importuoti naminius paukščius į Sąjungą, sąrašą, numatytą Reglamentu 798/2008 (žr. šio sprendimo 24 punktą), nes pagal Įgyvendinimo reglamento Nr. 139/2013 I priedą šis sąrašas taip pat taikomas (žr. šio sprendimo 30 punktą) paukščiams, kurių importas leidžiamas, pavyzdžiui, nelaisvėje išveistiems laukiniams paukščiams.
- 80 Trečia, iš įvairių šalių prie bylos medžiagos pridėtų dokumentų matyti, kad laukinių paukščių importas iš trečiųjų šalių toliau lieka padidinto pavojaus, ypač migracijos laikotarpiu, viruso perdavimo kelias ir kad jis apima, be kita ko, naujų šiuo metu Sąjungoje nesančių LPPG ir MPPG virusų padermių, kurios galėtų susijungti į labai patogenišką virusą ir tiesiogiai ar netiesiogiai paplisti tarp laukinių ir naminių paukščių populiacijų Europoje, paplitimo pavojų.
- 81 Remiantis 2014 m. lapkričio 25 d. *Friedrich-Loeffler-Institut* (Friedrich Loeffler institutas) nuomone, kurią pateikė ieškovai, pavojus, kad Vokietijoje naminiai paukščiai užsikrės LPPG virusu nuo laukinių paukščių, kvalifikuotas kaip „didelis“, kaip ir pavojus, kylantis dėl neteisėto importo iš trečiųjų šalių, nors pavojus dėl nelaisvėje išveistų laukinių paukščių teisėto importo iš trečiųjų šalių, t. y. priėmus Reglamentą Nr. 318/2007, arba valstybių narių tarpusavio prekybos kvalifikuotas kaip „labai mažas“, o pavojus, susijęs su asmenų ir transporto priemonių judėjimu Sąjungoje, kvalifikuotas kaip „nedidelis“.
- 82 Kitoje Komisijos pateiktoje 2015 m. birželio 3 d. nuomonėje *Friedrich-Loeffler-Institut* iš pradžių daro išvadą, kad „padėtis pasaulyje dėl LPPG, kuri sukelia įvairios padermės, pasiekė iki šiol dar nematytą lygį“. Toliau jis nurodo, kad „abipusis [H5N8 viruso] plitimas tarp laukinių ir naminių paukščių gali įvykti per tiesioginius ar netiesioginius kontaktus su išmatomis užkrėsta medžiaga“ ir kad „dažnas viruso susijungimas Amerikos žemyne leidžia daryti prielaidą, jog [jis] jau nuo 2014 m. turėtų būti plačiai paplitęs Šiaurės Amerikos laukinių paukščių populiacijoje“. Tiesa, su laukiniais paukščiais Vokietijoje susijęs pavojus sumažėjo iki „nedidelio arba vidutinio“, tačiau tik iki 2015 m. rugpjūčio mėn., t. y. šių paukščių migravimo laikotarpiu.
- 83 Iš visų Komisijos pateiktų mokslo duomenų, kurių patikimumo ieškovai negiginėja, matyti, pirma, kad pagal faktinių aplinkybių metu galiojusias OIE taisykles nė viena šalis negalėjo paskelbti, jog laukiniai paukščiai joje nėra užkrėsti MPPG ir LPPG virusu, antra, kad apie užsikrėtimo virusu atvejus buvo pranešta Pietų Amerikoje ir Okeanijoje, o kiti galimi užsikrėtimo atvejai šiuo metu turimomis priemonėmis negalėjo būti nustatyti, trečia, kad laukinių paukščių importas į Sąjungą toliau lieka labai pavojingas viruso perdavimo kelias.

- 84 Tačiau ieškovai nepateikė jokių dokumentų, kurie aiškiai ir pakankamai patvirtintų, kad tam tikrose šalyse arba žemynuose, visų pirma Pietų Amerikoje ir Okeanijoje, ilgą laiką nėra paukščių gripo viruso arba kad paprastai sugauti laukiniai paukščiai nekelia jokios šio viruso paplitimo grėsmės.
- 85 Todėl reikia konstatuoti, kad mokslinis netikrumas dėl paukščių gripo paplitimo Sąjungoje dėl sugautų laukinių paukščių importo iš viso pasaulio trečiųjų šalių yra didelis.
- 86 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad negalima pritarti pirmajam kaltinimui, susijusiam su akivaizdžiu Reglamente Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamente Nr. 139/2013 numatyto proporcingumo principo pažeidimu dėl pernelyg plačios draudimo importuoti į Sąjungą sugautus laukinius paukščius geografinės aprėpties.
- Dėl antrojo kaltinimo, susijusio su karantino, kaip mažiau ribojančios kovos su paukščių gripu priemonės, sprendinio netaikymu
- 87 Antruoju kaltinimu ieškovai teigia, kad atsižvelgiant į sulėtėjusį infekcijų plitimą nuo paukščių gripo nukentėjusiose šalyse Komisijai reikėjo pasirinkti karantino (net dvigubo, t. y. trečiosiose šalyse ir kartu importo valstybėje narėje), kaip mažiau ribojančios kovos su tuo paplitimu priemonės, sprendinį.
- 88 Komisija nesutinka su ieškovų argumentais.
- 89 Visų pirma reikia pažymėti, kad šis kaltinimas sutampa su kaltinimu, kurį Bendrasis Teismas išnagrinėjo 31 punkte minėtame Sprendime *ATC ir kt.* (EU:T:2013:451).
- 90 Šiuo klausimu reikia priminti, kad 31 punkte minėtame Sprendime *ATC ir kt.* (EU:T:2013:451; 158 ir 159 punktai) Bendrasis Teismas nusprendė:

„Dėl alternatyvos, t. y. karantino taikymo laukiniams paukščiams, reikia pažymėti, kad antrojoje [2006 m.] EFSA nuomonėje akivaizdžiai nurodyta, jog tikimybė, kad į laisvę bus paleisti užsikrėtę paukščiai, kurių ligos klinikiniai požymiai nepasireiškė karantino laikotarpiu, yra labai maža. Tačiau joje vis dėlto pripažinta rizika, kad tam tikri paukščiai bus paleisti į laisvę, nepaisant užsikrėtimo. Be to, iš [Jungtinės Karalystės vyriausybės] DEFRA ataskaitos matyti, jog laukinių paukščių persirgusios ligos nežinomos, nes jie eksportuojami praėjus nedaug laiko po sugavimo, taigi jų sveikatos būklė taip pat nežinoma.

Taigi, atsižvelgiant į šią riziką ir tikslios informacijos apie sugautų laukinių paukščių sveikatos būklę nebuvimą, darytina išvada, kad Reglamento Nr. 318/2007 priėmimas jame nenustačius laukinių paukščių karantino, kaip [sugautų laukinių paukščių] importo [į Sąjungą] draudimui alternatyvios mažiau ribojančios priemonės, nebuvo nei aiškiai neproporcinga Komisijos priemonė, nei aiškus pagal atsargumo principą jos turimos didelės diskrecijos ribų nepaisymas.“

- 91 Be to, 31 punkte minėtame Sprendime *ATC ir kt.* (EU:T:2013:451) Bendrasis Teismas pažymėjo, kad, kiek tai susiję su rizikos prevencija, laukiniai paukščiai skiriasi nuo nelaisvėje išveistų paukščių. Iš tiesų, pastariesiems paukščiams nuo pat jų gimimo įmanoma taikyti griežtą sveikatos kontrolę, kuri, kitaip nei naminių paukščių atveju, gali apimti net šių paukščių auginimą uždaroje aplinkoje arba jų uždarymą. Todėl Bendrasis Teismas nusprendė, kad byloje, kurioje priimtas tas sprendimas, ieškovai negalėjo kaltinti Komisijos priėmus aiškiai neproporcingą priemonę, kuria laukiniai paukščiai skiriami nuo užaugintų nelaisvėje (žr. 31 punkte minėto Sprendimo *ATC ir kt.*, EU:T:2013:451, 162 ir 163 punktus).

- 92 Šiuo atveju reikia konstatuoti, kad ieškovai nepateikė jokių dokumentų, galinčių paneigti šiuos Bendrojo Teismo vertinimus, atitinkančius proporcingumo ir atsargumo principus, taip pat 2006 m. EFSA nuomonę ir 2008 m. EFSA nuomonę. Atvirkščiai, atsižvelgiant į Komisijos pateiktus mokslo duomenis, atrodo, kad kyla abejonų dėl ieškovų nurodyto tariamo „infekcijų plitimo sulėtėjimo“ (žr. šio sprendimo 74–82 punktus).
- 93 Taigi šios bylos aplinkybėmis darytina išvada, kad 91 punkte nurodyta išvada dėl identiškų motyvų taikytina tiek Reglamentui Nr. 318/2007, tiek Įgyvendinimo reglamentui Nr. 139/2013, nes pastarasis „kodifikuoja“ Reglamentą Nr. 318/2007 ir iš esmės atkartoja jo turinį (žr. šio sprendimo 30 punktą).
- 94 Todėl negalima pritarti antrajam kaltinimui, susijusiam su akivaizdžiu proporcingumo principo pažeidimu dėl karantino, kaip mažiau ribojančios kovos su paukščių gripu priemonės, sprendinio netaikymo.
- Dėl trečiojo kaltinimo, susijusio su intensyvesnio migruojančių paukščių stebėjimo, kaip veiksmingesnės minėtos kovos priemonės, netaikymu
- 95 Trečiuoju kaltinimu ieškovai tvirtina, kad intensyvesnis migruojančių paukščių stebėjimas, prireikus prevenciškai uždariant migravimo maršrutų teritorijose auginamus naminius paukščius, būtų veiksmingesnė Komisijos kovos su paukščių gripo paplitimu priemonė.
- 96 Komisija nesutinka su ieškovų argumentais.
- 97 Visų pirma, reikia konstatuoti, kad paukščių gripo viruso perdavimas per migruojančius laukinius paukščius yra lygiagretus perdavimo būdas, kuris neužkerta kelio viruso perdavimui per natūralioje aplinkoje išveistus laukinius paukščius. Todėl intensyvesnis migruojančių paukščių stebėjimas, net imantis griežtesnių biologinio saugumo priemonių, pavyzdžiui, priverstinio naminių paukščių uždarymo Sąjungoje migravimo maršrutų teritorijose, negalėtų būti veiksmingesnis alternatyvus sprendimas, palyginti su draudimu importuoti į Sąjungą sugautus laukinius paukščius.
- 98 Be to, darytina išvada, kad migruojančių paukščių stebėjimas kartu su laukiniams paukščiams atliekamais ligos nustatymo testais nėra reali pakaitinė priemonė, turint omenyje jos sudėtingumą, dideles sąnaudas ir mažą reprezentatyvumą. Komisija pripažino, kad ligos nustatymo testai, kurie 2008 m. Sąjungoje buvo atlikti beveik 50 000 laukinių paukščių ir pareikalavo nemažai išteklių, apima tokį mažą paukščių skaičių, kad jų rezultatas negali būti laikomas reprezentatyviu.
- 99 Bet kuriuo atveju reikia pažymėti, kad Sąjunga negali įpareigoti trečiąsias šalis, be kita ko, Pietų Amerikos ir Afrikos šalis, intensyviau stebėti laukinius paukščius.
- 100 Todėl laukinių paukščių sveikatos būklė gali būti nustatyta ir pakankamai patvirtinta mokslo žiniomis tik jeigu šie paukščiai yra išveisti nelaisvėje ir nuolat stebimi šiuo tikslu patvirtintose veisimo įmonėse taikant veiksmingą veterinarinę sistemą.
- 101 Darytina išvada, kad negalima pritarti trečiajam kaltinimui, susijusiam su akivaizdžiu proporcingumo principo pažeidimu dėl intensyvesnio migruojančių paukščių stebėjimo, kaip mažiau ribojančios kovos su paukščių gripu priemonės, netaikymo.
- 102 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, aišku, kad pasinaudodama savo plačia diskrecija – priimdama Reglamentą Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamentą Nr. 139/2013 – Komisija nepadarė jokios akivaizdžios klaidos arba akivaizdaus proporcingumo principo, be kita ko, atsižvelgiant į draudimo importuoti į Sąjungą sugautus laukinius paukščius geografinę aprėptį, arba atsargumo principo pažeidimo.

103 Todėl antrasis pagrindas turi būti atmestas.

Dėl trečiojo pagrindo, susijusio su akivaizdžiu rūpestingumo pareigos nepaisymu

104 Pateikdami trečiąją pagrindą ieškovai, remdamiesi, be kita ko, 31 punkte minėtu Sprendimu *ATC ir kt.* (EU:T:2013:451), tvirtina, kad per teisėkūros procedūrą Komisija akivaizdžiai nepaisė rūpestingumo pareigos, nes grindė draudimą importuoti į Sąjungą sugautus laukinius paukščius 2005 ir 2006 m. EFSA nuomonėmis „neįvertinusi jų kritiškai“, nepaprašiusi EFSA pateikti naujesnę nuomonę ir neatsižvelgusi į tuometines mokslo žinias, pavyzdžiui, surinktas ir patvirtintas nuo 2010 m., be kita ko, OIE. Konkrečiai, jie nurodo, kad priimant Įgyvendinimo reglamentą Nr. 139/2013 paukščių gripo paplitimo būdai ir užsikrėtimo šiuo virusu pavojai buvo tiriami ir stebimi jau beveik dešimt metų, todėl Komisija turėjo atsižvelgti į OIE duomenis, patvirtinančius, kad nenustatyta nė vieno Pietų Amerikos laukinių paukščių užsikrėtimo paukščių gripu atvejo ir nė vieno Pietų Amerikos ir Okeanijos laukinių paukščių kontakto su laukiniais paukščiais šio viruso paliestose Azijos šalyse.

105 Ieškovų teigimu, atsižvelgiant į šias mokslo žinias, kai kurios „neinfekuotos“ šalys turėtų būti atleistos nuo draudimo importuoti į Sąjungą sugautus laukinius paukščius, o karantino sprendinys kartu su intensyvesniu migruojančių paukščių stebėjimu būtų tinkamesnė priemonė. Be to, Reglamente Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamente Nr. 139/2013 turėtų būti patikimai atspindėtos ne tik tos dienos, kai jie buvo priimti, bet ir viso jų galiojimo laikotarpio mokslo žinios, o tai reiškia, kad, laikui bėgant, prireikus jie turi būti koreguojami. Taip pat Komisija nepaprašė EFSA konkrečiai ištirti pavojus, susijusius su tarptautine prekyba naminiais paukščiais.

106 Komisija nesutinka su ieškovų argumentais.

107 Iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad tuo atveju, kai Sąjungos institucija turi plačią diskreciją, per administracines procedūras Sąjungos teisinės sistemos suteiktų garantijų laikymosi kontrolė yra ypač svarbi. Tarp šių garantijų yra ir kompetentingos institucijos pareiga kruopščiai ir nešališkai išnagrinėti visas konkrečiu atveju svarbias aplinkybes ir pakankamai motyvuoti savo sprendimą. Iš tiesų Komisijos pareiga rūpestingai surinkti visus jos diskrecinėms galioms įgyvendinti ir Sąjungos teismui tai patikrinti būtinus faktus yra dar svarbesnė tuo atveju, kai naudojimuisi šia diskrecija taikoma tik ribota teisminė kontrolė, apimanti tik akivaizdžios klaidos paiešką (šiuo klausimu žr. 31 punkte minėto Sprendimo *ATC ir kt.*, EU:T:2013:451, 84 punktą ir jame minėtą teismo praktiką).

108 Šioje byloje reikia, pirma, patikslinti 31 punkte minėtame Sprendime *ATC ir kt.* (EU:T:2013:451) konstatuotų pažeidimų teisinę reikšmę ir, antra, nuspręsti, ar šioje byloje Komisija nepaisė rūpestingumo pareigos.

109 Pirma, kalbant apie 31 punkte minėtame Sprendime *ATC ir kt.* (EU:T:2013:451) konstatuotų su rūpestingumo pareiga susijusių pažeidimų teisinę reikšmę, svarbu iš karto atskirti šio atvejo faktines aplinkybes nuo bylos, kurioje buvo priimtas minėtas sprendimas, faktinių aplinkybių.

110 31 punkte minėtame Sprendime *ATC ir kt.* (EU:T:2013:451) Bendrasis Teismas, be kita ko, konstatavo, kad Komisija iš pradžių grindė Sprendimą 2005/760 (žr. šio sprendimo 8 punktą) fakto klaida (konkrečiai kalbant, dėl supainiotų mėginių Esekso (Jungtinė Karalystė) karantino centre nustatytas virusu H5N1 infekuotas paukštis kataloge iš pradžių buvo neteisingai priskirtas prie kilusių iš Surinamo (Pietų Amerika), nors vėliau paaiškėjo, kad iš tikrųjų jis buvo kilęs iš Taivano (Azija)), o paskui nepaisė rūpestingumo pareigos, nes priėmė daug savo pradinio sprendimo galiojimą pratęsiančių sprendimų (žr. šio sprendimo 9 punktą) neatsižvelgusi į ataskaitas, kurioje buvo nurodyta ši klaida, išvadas. Taigi Komisija nenurodė priežasčių, dėl kurių, jos nuomone, vis dėlto reikėjo pratęsti iš Pietų Amerikos kilusių laukinių paukščių importo sustabdymo laikotarpį ir nustatyti rizikos zonas pagal Direktyvos 91/496 18 straipsnio 1 dalį (šiuo klausimu žr. 31 punkte minėto Sprendimo *ATC ir kt.*, EU:T:2013:451, 114 punktą).

- 111 Tačiau šiuo atveju svarbūs Reglamentas Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamentas Nr. 139/2013, nustatantys bendruosius gyvūnų sveikatos reikalavimus pagal Direktyvos 92/65 17 straipsnį, labai skiriasi nuo Sprendimo 2005/760 ir jo galiojimą pratęsiančių sprendimų, kuriuos Bendrasis Teismas 31 punkte minėtame Sprendime *ATC ir kt.* (EU:T:2013:451) pripažino neteisėtais. Iš tiesų, pirma, šie reglamentai, kitaip nei minėti sprendimai, nėra su rizikos zonomis, kaip jos suprantamos pagal Direktyvos 91/496 18 straipsnio 1 dalį, susijusios saugumo priemonės; su šiomis zonomis susijęs konkretus pavojus trečiojoje šalyje turi būti ypač kruopščiai ištirtas. Antra, minėtų reglamentų, kitaip nei minėtų sprendimų, taikymas nėra ribojamas laiko atžvilgiu; toks ribotas taikymas lemia situaciją, kai pasibaigus priemonės galiojimui reikia atlikti peržiūrą siekiant pateisinti galimą jos pratęsimą.
- 112 Be to, šiuo atveju Komisija nesirėmė jokia padaryta klaida, todėl negalėjo nepaisyti jai tenkančios rūpestingumo pareigos, kai neatsižvelgė į ataskaitą, kurioje nurodoma apie tokią klaidą.
- 113 Darytina išvada, kad 31 punkte minėtame Sprendime *ATC ir kt.* (EU:T:2013:451) Bendrojo Teismo pažeidimų konstatavimai yra susiję su ypatingu kontekstu, apimančiu padaryta klaida grindžiamas apsaugos priemonės, ir kaip tokie negali būti taikomi Reglamentui Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamentui Nr. 139/2013.
- 114 Antra, šiuo atveju reikia konstatuoti, kad grįsdama Reglamento Nr. 318/2007 priėmimą, be kita ko, iš 2006 m. EFSA nuomonės dėl pavojų, kuriuos kelia laukinių paukščių importas (žr. šio sprendimo 17 punktą), išplaukiančiu moksliniu netikrumu, kuris patvirtintas ir Komisijos pateiktais naujausiais mokslo duomenimis (žr. šio sprendimo 74–82 punktus), Komisija laikėsi rūpestingumo pareigos, kiek tai susiję su draudimo importuoti į Sąjungą sugautus laukinius paukščius, visų pirma atsižvelgiant į įvairių viruso potipių, kitų nei H5N1, egzistavimą, moksliniu pagrindu.
- 115 Be to, 2007 m. Komisija paprašė naujos konsoliduotos EFSA nuomonės (žr. šio sprendimo 25 punktą). Reikia pritarti Komisijai, kad 2008 m. konsoliduota EFSA nuomonė dėl paukščių gripo poveikio gyvūnų sveikatai ir gerovei aspektų ir jo paskleidimo Sąjungos paukštynuose pavojaus patvirtino pagrindinę 2006 m. EFSA ataskaitoje padarytą prielaidą, kad laukiniai paukščiai – tai natūralus paukščių gripo šaltinis ir jų užsikrėtimo mastą sunku nustatyti, nes jie neturi arba turi labai mažai klinikinių ligos požymių.
- 116 Dėl Reglamento Nr. 139/2013 taip pat reikia konstatuoti, kad priimdama jį Komisija nepažeidė rūpestingumo pareigos. Iš tiesų ieškovai nepateikė jokių dokumentų, įrodančių, kad naujausi mokslo duomenys paneigia svarbiausias 2006 m. EFSA nuomonėje, kuria grindžiamas Reglamento Nr. 318/2007, „kodifikuoto“ Įgyvendinimo reglamentu Nr. 139/2013, priėmimas, padarytas išvadas.
- 117 Be to, Komisija paprašė naujos EFSA nuomonės 2014 m. pradžioje, prieš pareikšdama šį ieškinį (žr. šio sprendimo 34 punktą). Nors ta nuomonė buvo susijusi tik su virusu H5N8, darytina išvada, kad toks pavedimas reiškia, jog Komisija tinkamai sureagavo į atitinkamų aplinkybių pokyčius, siekdama persvarstyti savo kovos su paukščių gripu priemones.
- 118 Taip pat iš bylos medžiagos matyti, kad 2008 ir 2014 m. EFSA nuomonėse buvo patvirtinti dėl laukinių paukščių, be kita ko, sugautų, kylantys pavojai ir vyraujantis mokslinis netikrumas dėl paukščių gripo perdavimo. Be to, OIE gyvūnų sveikatos kodekse nurodyta, kad „iš esmės nė viena valstybė narė negali paskelbti, jog laukiniai paukščiai joje nėra užkrėsti A tipo gripo virusu“ (žr. šio sprendimo 74 punktą).
- 119 Taigi draudimas importuoti į Sąjungą sugautus laukinius paukščius paliktas ne dėl to, kad akivaizdžiai buvo nepaisoma rūpestingumo principo, o dėl to, kad buvo pagrįstas EFSA mokslinėmis nuomonėmis, kurių nepaneigia OIE gyvūnų sveikatos kodeksas, pasinaudojant plačia Komisijos diskrecija, įgyvendinta nepadarius akivaizdžios klaidos.

- 120 Be to, dėl teiginio, kad Komisija nepaprašė EFSA konkrečiai ištirti pavojų, kurių kyla dėl tarptautinės prekybos naminiais paukščiais, reikia konstatuoti, kad, pirma, jis neveiksmingas, nes tai lygiagretus paukščių gripo viruso perdavimo būdas, kuris nesumažina pavojaus, kylančio dėl sugautų laukinių paukščių, antra, jis nepatvirtintas faktais, nes nuo 2000 m. Komisija prašė EFSA pateikti išsamias mokslines nuomones dėl pavojų, susijusių su naminių paukščių importu, ir atsižvelgdama į jas priimdavo įvairius aktus, pavyzdžiui, Reglamentą Nr. 798/2008 (žr. šio sprendimo 24 punktą). Be to, minėto viruso perdavimas per naminius paukščius buvo iš naujo ištirtas 2014 m. EFSA nuomonėje.
- 121 Galiausiai Komisija pažymi, o ieškovai neginčia, kad 2015 m. kovo 31 d. atsižvelgdama į neseniai nustatytus didelius paukščių gripo viruso židinius ir H5N8 viruso susijungimą su kitais H5 potipio virusais ji paragino EFSA iš naujo ištirti perdavimo būdus ir išnagrinėti viruso, sukeliančio sunkiai aptinkamą LPPG (juo užkrėstus paukščius sunku nustatyti, bet jis gali būti pavojingas žmonėms), vaidmenį.
- 122 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad pasinaudodama savo plačia diskrecija – priimdama Reglamentą Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamentą Nr. 139/2013 ir palikdama juos galioti – Komisija nepadarė akivaizdžios klaidos ir jokio akivaizdaus rūpestingumo pareigos pažeidimo.
- 123 Todėl trečiasis pagrindas turi būti atmestas.

Dėl pirmojo pagrindo, susijusio su akivaizdžiu laisvės pasirinkti profesiją, laisvės užsiimti verslu ir teisės į nuosavybę (Pagrindinių teisių chartijos 15–17 straipsniai) pažeidimu

- 124 Pateikdami pirmąjį pagrindą ieškovai tvirtina, kad dėl Reglamente Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamente Nr. 139/2013 numatyto draudimo importuoti į Sąjungą laukinius paukščius buvo akivaizdžiai pažeista Pagrindinių teisių chartijos 15–17 straipsniuose garantuojama laisvė pasirinkti profesiją, laisvė užsiimti verslu ir teisė į nuosavybę. Konkrečiai kalbant, jie nurodo, kad dėl šio draudimo jie negalėjo verstis sugautų laukinių paukščių importu ir jų perpardavimo veikla ir eksploatuoti tuo tikslu iki 2005 m. pastatytų karantino centrų. Taip jie buvo atsidūrę prie „skurdo ribos“ ar net prie „bankroto ribos“, nes jų apyvarta sumažėjo ir jie prarado savo investicijas į šias karantino stotis. Nurodydami šį pagrindą jie taip pat kartoja savo kaltinimus dėl minėto draudimo neproporcingumo, be kita ko, dėl jo pernelyg plačios geografinės aprėpties.
- 125 Komisija nesutinka su ieškovų argumentais.
- 126 Iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad laisvė pasirinkti profesiją, laisvė užsiimti verslu ir teisė į nuosavybę yra pagrindinės teisės, įtvirtintos Pagrindinių teisių chartijos 15–17 straipsniuose. Vis dėlto šios teisės nėra absoliučios – jos turi būti vertinamos atsižvelgiant į jų funkciją visuomenėje. Todėl gali būti taikomi naudojimosi teise į nuosavybę, kaip ir laisvės užsiimti verslu, apribojimai, jeigu jie iš tiesų atitinka Sąjungos siekiamus bendrojo intereso tikslus ir, atsižvelgiant į siekiamą tikslą, nėra neproporcingas ir netoleruotinas kišimasis, iš esmės pažeidžiantis šių garantuojamų teisių esmę (šiuo klausimu žr. 31 punkte minėto Sprendimo *ATC ir kt.*, EU:T:2013:451, 188 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 127 Šioje byloje reikia iš karto pažymėti, kad šis pagrindas yra tapatus pagrindui, kurį Bendrasis Teismas išnagrinėjo 31 punkte minėtame Sprendime *ATC ir kt.* (EU:T:2013:451).
- 128 Šiuo klausimu reikia priminti, kad 31 punkte minėtame Sprendime *ATC ir kt.* (EU:T:2013:451, 190 punktas) Bendrasis Teismas nusprendė:

„Iš [šio sprendimo] išdėstyto Reglamentu Nr. 318/2007 priimtų priemonių proporcingumo vertinimo išplaukia, kad šiomis priemonėmis siekiama teisėto bendrojo intereso, t. y. žmonių ir gyvūnų sveikatos apsaugos nuo paukščių gripo viruso plitimo, ir kad jos nėra aiškiai neproporcingos šiam tikslui. Todėl

jų negalima laikyti neproporcinga ir netoleruotina intervencija, keliančia grėsmę pačiai ieškovų teisės į nuosavybę ir laisvės užsiimti ekonomine veikla esmei. Šiuo atžvilgiu reikia patikslinti, kad šiuo reglamentu ir toliau leidžiama importuoti nelaisvėje užaugintus paukščius, taigi lieka galimybė vykdyti tokių paukščių importo ekonominę veiklą.“

- 129 Šioje byloje reikia nurodyti, kad šio sprendimo 128 punkte nurodyta išvada dėl tapačių motyvų taikytina tiek Reglamentui Nr. 318/2007, tiek Įgyvendinimo reglamentui Nr. 139/2013, kuriuo „kodifikuojamas“ Reglamentas Nr. 318/2007 ir iš esmės atkartojamas jo turinys (žr. šio sprendimo 30 punktą).
- 130 Iš tiesų ieškovai šioje byloje neįrodė ir net netvirtino, kad Reglamentu Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamentu Nr. 139/2013 keliama grėsmė pačiai jų pagrindinių teisių esmei.
- 131 Be to, patys ieškovai pripažįsta, kad vis dar prekiauja paukščiais, tačiau patikslina, jog šiuo metu ši veikla yra susijusi su Sąjungoje išveistais paukščiais, įsigytais iš trečiųjų asmenų, arba „įdėjus daug pastangų išveistais“ nuosavybės ūkiuose.
- 132 Tačiau reikia pažymėti, kad yra akivaizdu, jog galimas apyvartos sumažėjimas arba galbūt dėl skirtingos nelaisvėje užaugintų paukščių ir sugautų laukinių paukščių savikainos negautas pelnas negali kelti grėsmės pačiai pagrindinių teisių esmei, kuri yra gerokai platesnė nei komercinė nauda.
- 133 Šiuo klausimu reikia pabrėžti, kad ieškovai, kaip prekiautojai gyvūnais, išsaugo visišką laisvę importuoti nelaisvėje išveistus dekoratyvinius paukščius, prekiauti jais ir tuo tikslu naudotis savo karantino centrais. Pagal Reglamento Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamento Nr. 139/2013 5 straipsnį nelaisvėje išveistus dekoratyvinius paukščius, kitaip nei natūralioje aplinkoje sugautus paukščius, buvo galima ir toliau galima importuoti, jei laikomasi tam tikrų su gyvūnų sveikata susijusių reikalavimų.
- 134 Pavyzdžiui, iš Komisijos pateiktų ir ieškovų neginčijamų laukinių paukščių importo į Sąjungą statistinių duomenų matyti, kad po 2005–2006 m. nuosmukio buvo 2006–2010 m. kilimas ir dar didesnis kilimas 2010–2014 m. Komisija taip pat pateikė sąrašą, kuriame buvo trylika įmonių, esančių šešiose trečiosiose šalyse, būtent Argentinos Respublikoje, Kanadoje, Čilės Respublikoje, Jungtinėse Amerikos Valstijose, Izraelio Valstybėje ir Filipinų Respublikoje, ir patvirtintų pagal Reglamento Nr. 318/2007, paskui Įgyvendinimo reglamento Nr. 139/2013 4 straipsnį ir II priedą (žr. šio sprendimo 20 punktą), kad galėtų eksportuoti į Sąjungą nelaisvėje išveistus laukinius paukščius.
- 135 Taip pat reikia pažymėti, pritariant Komisijai, bet prieštaraujant ieškovams, kad karantino centrai Sąjungoje ir toliau reikalingi. Iš tiesų nelaisvėje išveistiems laukiniams paukščiams ir kai kuriems laukiniams paukščiams, kurių importas leidžiamas dėl Reglamento Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamento Nr. 139/2013 2 straipsnyje numatytų išimčių, karantino reikalavimas taikomas du kartus, t. y. eksportuojančioje šalyje ir Sąjungoje.
- 136 Be to, remiantis Komisijos pateiktais ir ieškovų neginčijamais statistiniais duomenimis, nuo 2007 m. karantino centrų skaičius Sąjungoje nelabai sumažėjo: buvo net leista įsteigti naujus centrus. Pavyzdžiui, 2014 m., kaip ir 2007 m., Vokietijoje buvo 24 veikiantys karantino centrai.
- 137 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad Komisijos reglamente Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamente Nr. 139/2013 numatytomis priemonėmis teisėtai ir proporcingai, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 126 punkte minėtą teismo praktiką, ribojama ieškovų laisvė pasirinkti profesiją, laisvė užsiimti verslu ir teisė į nuosavybę, kaip įtvirtinta Pagrindinių teisių chartijos 52 straipsnio 1 dalyje, ir kad pasinaudodama savo plačią diskreciją – priimdama minėtus reglamentus ir palikdama juos galioti – Komisija nepadarė jokios akivaizdžios klaidos ir jokio akivaizdaus pagrindinių teisių pažeidimo.
- 138 Todėl pirmąjį pagrindą reikia atmesti.

139 Pasinaudodama savo plačia diskrecija – priimdama Reglamentą Nr. 318/2007 ir Įgyvendinimo reglamentą Nr. 139/2013 ir palikdama juos galioti – Komisija nepadarė jokios akivaizdžios klaidos ir pakankamai akivaizdžiai nepažeidė nei proporcingumo principo, nes atsižvelgė į atsargumo principą, nei jai tenkančios rūpestingumo pareigos, nei ieškovų pagrindinių teisių pagal Pagrindinių teisių chartijos 15–17 straipsnius, todėl darytina išvada, kad šioje byloje ieškovai neįrodė, jog Komisija elgėsi neteisėtai.

Dėl ieškinio dėl žalos atlyginimo

140 Išvados, kad šiuo atveju Komisijos elgesys nebuvo neteisėtas, pakanka, kad šiai institucijai nekiltų deliktinė atsakomybė, ir nebūtina nagrinėti, pirma, jos pačios teiginių dėl nepriimtino ir nepagrįsto, susijusių su priežastiniu ryšiu ir žala, nurodytais ieškovų, antra, ieškovų prašymo pašaukti kaip ekspertą OIE direktorių B. V.

141 Todėl reikia atmesti visą ieškinį dėl žalos atlyginimo.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

142 Pagal Procedūros reglamento 134 straipsnio 1 dalį iš pralaimėjusios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos, jei laimėjusi šalis to reikalavo.

143 Kadangi ieškovai pralaimėjo bylą, be savo bylinėjimosi išlaidų, jie turi padengti Komisijos bylinėjimosi išlaidas pagal jos pateiktus reikalavimus.

Remdamasis šiais motyvais,

BENDRASIS TEISMAS (aštuntoji kolegija)

nusprendžia:

1. Atmesti ieškinį.

2. Priteisti iš Zoofachhandel Züpke GmbH, Zoohaus Bürstadt, Helmut Offenloch GmbH & Co. KG, Zoofachgeschäft – Vogelgroßhandel Import-Export Heinz Marche, Rita Bürgel ir Norbert Kass jų pačių ir Europos Komisijos patirtas bylinėjimosi išlaidas.

Gratsias

Kancheva

Wetter

Paskelbta 2016 m. kovo 17 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Parašai.

Turinys

Ginčo aplinkybės	2
Ieškovų apibūdinimas	2
Dėl direktyvų 91/496/EEB ir 92/65/EEB	2
Dėl 2005 m. EFSA nuomonės	2
Dėl Sprendimo 2005/760/EB ir patvirtintų priemonių pratęsimo	3
Dėl 2006 m. EFSA nuomonės	3
Dėl Reglamento (EB) Nr. 318/2007	4
Dėl 2008 m. EFSA nuomonės	6
Dėl Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 139/2013	7
Dėl 2013 m. Sprendimo ATC ir kt. / Komisija	7
Dėl 2014 m. EFSA nuomonės	7
Procesas ir šalių reikalavimai	8
Dėl teisės	8
Dėl neteisėto elgesio buvimo	9
Dėl antrojo pagrindo, susijusio su akivaizdžiu proporcingumo principo pažeidimu	9
– Dėl pirmojo kaltinimo, siejamo su pernelyg plačia draudimo importuoti į Sąjungą sugautus laukinius paukščius geografinė aprėptimi	10
– Dėl antrojo kaltinimo, susijusio su karantino, kaip mažiau ribojančios kovos su paukščių gripu priemonės, sprendinio netaikymu	15
– Dėl trečiojo kaltinimo, susijusio su intensyvesnio migruojančių paukščių stebėjimo, kaip veiksmingesnės minėtos kovos priemonės, netaikymu	16
Dėl trečiojo pagrindo, susijusio su akivaizdžiu rūpestingumo pareigos nepaisymu	17
Dėl pirmojo pagrindo, susijusio su akivaizdžiu laisvės pasirinkti profesiją, laisvės užsiimti verslu ir teisės į nuosavybę (Pagrindinių teisių chartijos 15–17 straipsniai) pažeidimu	19
Dėl ieškinio dėl žalos atlyginimo	21
Dėl bylinėjimosi išlaidų	21